

Verslag Vriendenmiddag 14 april 2019

Een 45-tal Vrienden maakten hun opwachting in de Wapenzaal voor de lezing "Reizen op stand" verzorgd door directeur Luc Eekhout.

Men werd welkom geheten door voorzitter Willem van Hezewijk die ook twee nieuwe bestuursleden voorstelde. Joukje de Jong en Jan Viguurs nemen het stokje over van Juup Boudewijn en Jacques Vogel.

Voorafgaand aan de lezing gaf Luc Eekhout een Update over het wel en wee van het kasteel en de laatste grote wijzigingen.

En toen werd het tijd om te gaan reizen op stand

Reizen was vroeger voor weinig mensen weggelegd. Bijna iedereen bleef zijn leven lang in het zicht van de kerktorens van eigen dorp of stad. De adel en rijke burgers, zoals de kasteelheren van Heeswijk, konden zich verre reizen veroorloven of men wilde zich verrijken met het veroveren van land en handeldrijven.

Men kenden diverse redenen om te reizen.

Op veldtocht

Generaals waren meestal van adel. Zij trokken te paard met hun legers door heel Europa. Kasteel Heeswijk was in 1672 hoofdkwartier van het Franse leger dat Nederland veroverde. In de winter lagen de legers stil, dan waren de wegen onbegaanbaar. De Generaal sliep in een hemelbed in het veroverde kasteel, de soldaten op balen stro buiten in het veld in tenten.

De Hofreis

Vanaf de middeleeuwen bestuurden edellieden het land, in dienst van hun hertog, prins, koning of keizer. Daarom moesten zij vanaf hun kasteel vaak reizen naar het vorstelijk hof. De heren van Heeswijk gingen te paard of per koets naar het hof van de hertog van Brabant in Brussel.

Zeereizen om handel te drijven

Door de Nederlandse veroveringen en handel in Azië werden vanaf 1600 vele Nederlandse families schatrijk. Op de zeeschepen sliepen de matrozen en soldaten in hangmatten en er stierven er veel door ziektes. De officieren en rijke passagiers werden beter verzorgd.

Op familiebezoek

Adellijke families trouwden met elkaar. Vooral de dochters kwamen ver van het ouderlijk huis terecht. Familiebezoek was zeldzaam en was een hoogtepunt in het jaar. Wie rijk was, had een luxe toilettas: een reisnecessaire met alle toiletartikelen in zilveren en kristallen flacons en flessen. Met sterke parfums kon je altijd nog fris ruiken. Grote hoedendozen, kunstkabinetjes en vele grote koffers met mooie kleding om het zo aangenaam mogelijk te maken werden op de koetsen gepakt.

Buitenhuisen

In de winter woonde de adel in de stad, in hun 'stadshuizen'. Maar in de zomer was het heerlijk leven op het eigen landgoed. Oude kastelen werden verbouwd tot luxe buitenhuizen met mooie tuinen en een koetshuis. Elk lente verhuisden de adellijke families vanuit de stad naar hun buitenhuis om daar te genieten en vrienden en familie te ontvangen.

De Grand Tour

Zonen van rijke ouders kregen tussen 1500 en 1850 hun opleiding aan de Latijnse school. Zij leerden over de Grieken en Romeinen. Na hun studie maakten zij een maandenlange reis, de *Grand Tour*, om Italië en Rome te bezoeken.

Eeuwenlang ging het reizen over land, te voet, te paard of met een wagen. Reiskoetsen van de adel droegen hun eigen familiewapen. Er gingen bedienden mee en veel bagage. De adellijke familiewapens werden afgebeeld op de reiskoffers en -kisten. Wie rijk was, verzamelde bijzondere dingen in een Kunstkabinet, zoals schelpen en stenen. Al in de zestiende eeuw ontstonden zo privé-musea bij mensen thuis. Op verre reizen ging een klein reiskabinet mee om de aanwinsten in op te bergen.

De reiziger had het niet gemakkelijk. Koetsen hadden geen vering. Onderweg kon je overvallen worden door struikrovers. Een reispistool was handig om bij je te hebben. Zakkenrollers waren er ook. De herbergen waren vaak eenvoudig, vies en onveilig. Ook de paarden konden niet volle dagen de zware koetsen trekken en moesten rusten of gewisseld worden.

Met de stoomtrein nam na 1840 het toerisme toe. Je kon comfortabel en snel reizen. Er kwamen vakantie-reizen naar grote steden en bedevaartsoorden. Met de komst van trein, stoomschip en vliegtuig zochten de rijken het verder weg. De Middellandse Zee was een favoriete winterbestemming vanaf de 19^e eeuw.

Met de vele mooie dia's en enkele oude reisbenodigdheden werden de Vrienden door Luc Eekhout getraakteerd op een boeiende lezing.

Onder het genot van een drankje werd in de salon van het kasteel de gerestaureerde kroonluchter officieel in gebruik genomen. De restauratie kwam tot stand door de jaarlijkse donatie van de Vrienden en Beschermers Kasteel Heeswijk.

